

Proces identyfikacji inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego

Olsztyn, listopad 2014 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP - PODSTAWY PRAWNE I WYTYCZNE DO WYZNACZENIA INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI .	3
2. PROCES IDENTYFIKACJI SPECJALIZACJI W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM	5
2.1 Aktualizacja Strategii rozwoju społeczno–gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.....	5
2.2 Debata ze środowiskiem gospodarczym	8
2.3 Inne działania podejmowane w procesie definiowania inteligentnych specjalizacji	10
3. INTELIGENTNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W PROJEKCIE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2014-2020	11
4. DALSZE KROKI	13

1. WSTĘP - PODSTAWY PRAWNE I WYTYCZNE DO WYZNACZENIA INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI

Niniejszy dokument prezentuje proces identyfikowania inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego. Proces ten realizowany jest w ramach spełnienia warunku ex-ante dla otrzymania środków z funduszy Polityki Spójności w latach 2014-2020, w odniesieniu do Celu Tematycznego 1: *Zwiększenie nakładów na badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje*. Obowiązek koncentracji wsparcia na zidentyfikowanych obszarach potencjalnych przewag konkurencyjnych regionu określony został Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

strategia inteligentnej specjalizacji - krajowe lub regionalne strategie innowacyjne ustanawiające priorytety w celu uzyskania przewagi konkurencyjnej poprzez rozwijanie i łączenie swoich mocnych stron w zakresie badań naukowych i innowacji z potrzebami biznesowymi w celu wykorzystywania pojawiających się możliwości i rozwoju rynku w sposób spójny przy jednoczesnym unikaniu dublowania i fragmentacji wysiłków; strategia inteligentnej specjalizacji może funkcjonować jako krajowe lub regionalne ramy strategiczne polityki w dziedzinie badań naukowych i innowacji lub być w nich zawarta” - **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013**

Postawienie przed krajami i regionami Europy obowiązku koncentracji wsparcia na inteligentnych specjalizacjach służy realizacji wizji społecznej gospodarki rynkowej dla Europy określonej w strategii „Europa 2020”. Zgodnie z założeniami tej strategii, słabości strukturalne UE mają zostać pokonane poprzez postępy osiągane na obszarze trzech wzajemnie na siebie oddziałujących priorytetów, tj.:

- wzrostu inteligentnego, opartego na wiedzy i innowacjach;
- wzrostu zrównoważonego, promującego gospodarkę bardziej efektywną w wykorzystaniu zasobów, niskoemisyjną i konkurencyjną;
- wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, z gospodarką charakteryzującą się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającą spójność w wymiarze gospodarczym, społecznym i terytorialnym.

Wzrost inwestycji w dziedzinie badań, innowacji i przedsiębiorczości jest fundamentem strategii „Europa 2020” i kluczowym elementem europejskiej odpowiedzi na kryzys gospodarczy, podobnie jak wypracowanie strategicznego i zintegrowanego podejścia do innowacji maksymalizującego europejski, krajowy i regionalny potencjał w dziedzinie badań i innowacji¹.

W załączniku XI do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 wskazano następujące warunki wstępne oraz odpowiadające im kryteria:

¹ Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3) Foray D., Goddard J., Beldarrain X.G., Landabaso M., McCann Ph., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., Platforma S3 (2012)

Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
1.1. Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	<p>— Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji, ✓ przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój, ✓ obejmuje mechanizm monitorowania. <p>— Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.</p>

Warunek ex ante dla celu tematycznego 1. ujęty został także w Umowie Partnerstwa przyjętej przez Radę Ministrów 8 stycznia 2014 r.

W przewodniku „RIS3 Guide” opracowanym na zlecenie Komisji Europejskiej, jako zestaw wytycznych dotyczących metodologii przygotowań do projektowania, formułowania i wdrażania strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3), opisano 6 podstawowych działań (kroków) jakie należy podjąć w procesie identyfikowania inteligentnych strategii. Należą do nich: analiza potencjału innowacyjnego, model wdrażania i zarządzania *RIS 3*, wypracowanie wspólnej wizji, identyfikacja priorytetów, zdefiniowanie planu działania oraz monitoring i ewaluacja

Cytując za ww. przewodnikiem, *narodowe/regionalne strategie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji* (RIS3) to zintegrowane, lokalnie definiowane programy transformacji gospodarczej, które spełniają pięć ważnych kryteriów, a mianowicie:

1. pozwalają skoncentrować wsparcie w zakresie prowadzonej polityki i inwestycji na kluczowych krajowych/regionalnych priorytetach, wyzwaniach i potrzebach w zakresie rozwoju opartego na wiedzy, włącznie z działaniami związanymi z ICT;
2. wykorzystują mocne strony i przewagi konkurencyjne danego kraju/regionu oraz jego potencjał do osiągnięcia doskonałości;
3. sprzyjają innowacjom technologicznym i praktycznym, stymulują inwestycje sektora prywatnego;
4. prowadzą do pełnego zaangażowania interesariuszy, zachęcają do innowacyjności i eksperymentowania;
5. są oparte na obiektywnych danych i dowodach (ang. *evidence-based*) i zawierają solidne systemy monitorowania i oceny².

² Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3) Foray D., Goddard J., Beldarrain X.G., Landabaso M., McCann Ph., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., Platforma S3 (2012)

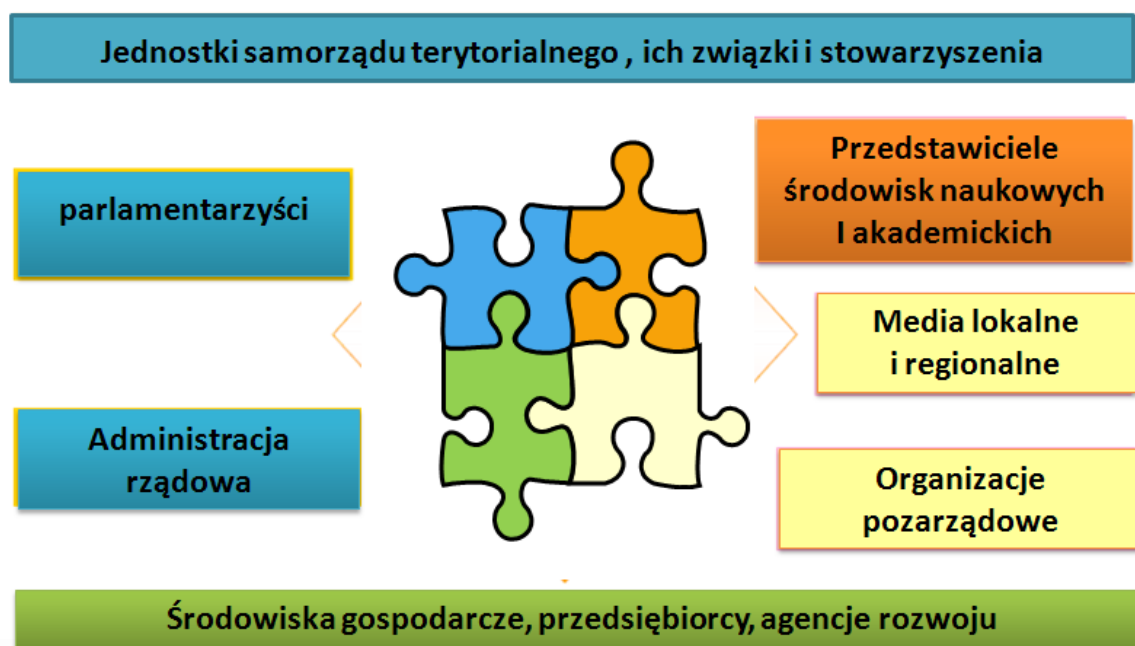

2. PROCES IDENTYFIKACJI SPECJALIZACJI W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

2.1 Aktualizacja Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.

Inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur zdefiniowane zostały w procesie aktualizacji *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*, który rozpoczął się 25 października 2011 r. przyjęciem *Uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia zasad, trybu i harmonogramu aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020*. Za jedną z głównych zasad aktualizacji dokumentu przyjęto zasadę partnerstwa w procesie planowania poprzez współpracę władz samorządu województwa z podmiotami reprezentującymi różnorodne środowiska oraz instytucje w ramach otwartej debaty publicznej prowadzonej na różnych poziomach (tzn. przy ścisłej współpracy ze środowiskiem gospodarczym, naukowym, administracją publiczną oraz społecznością, zgodnie z ideą poczwórnej helisy).

Rysunek 1 Schemat współpracy przy aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Na potrzeby aktualizacji Strategii utworzono dwa Zespoły, których aktywność była znacząca w procesie identyfikacji inteligentnych specjalizacji:

- Zespół ds. Aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego mający charakter opiniodawczo-doradczy, w skład, którego wchodził przedstawiciele biznesu, instytucji otoczenia biznesu, administracji, edukacji, jednostek naukowych i innych.

- Zespół Zadaniowy ds. Planowania Strategicznego - Zespół tworzyli dyrektorzy departamentów Urzędu Marszałkowskiego, zaangażowani w późniejszą realizację Strategii.

Identyfikacja regionalnych inteligentnych specjalizacji odbywała się wg poniższego schematu prac:

Rysunek 2 Schemat procesu wyboru inteligentnych specjalizacji

Należy podkreślić, iż dla województwa warmińsko-mazurskiego koncepcja budowania przewag konkurencyjnych regionu na niszach specjalizacyjnych nie jest nowa. Takie podejście zostało zastosowane już w roku 2008, kiedy rozpoczęto aktualizację Regionalnej Strategii Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020. W RSI budowanie innowacyjnej specjalizacji regionalnej uznane zostało za jeden z celów operacyjnych umożliwiających osiągnięcie celu strategicznego zdefiniowanego jako „transformacja gospodarki w kierunku specjalistycznych produktów i usług opartych na wiedzy”. Reaktywowany w roku 2009 Regionalny Komitet Sterujący ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności składający się z przedstawicieli kluczowych środowisk gospodarczych i społecznych regionu, szkół wyższych, kuratorium, instytucji otoczenia biznesu, przedsiębiorców; instytucji finansowych oraz innych regionalnych organizacji, działających na polu innowacji i technologii, odegrał ważną rolę w definiowaniu obszarów specjalizacji regionu. W RSI wskazano następujące branże wykazujące potencjał budowania przewagi konkurencyjnej regionu: turystyczna, ICT, meblarska i spożywcza.

Pogłębione analizy i diagnoza na potrzeby aktualizacji Strategii rozwoju, szereg spotkań, debat i dyskusji zarówno w gronie ww. grup roboczych jak i Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności, a także konsultacje z mieszkańcami regionu oraz dodatkowo z przedstawicielami środowiska gospodarczego doprowadziły do identyfikacji trzech **funkcjonalnych** inteligentnych specjalizacji województwa. Ich charakterystyka opisana została w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025, przyjętej Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr XXVIII/553/13 z dnia 25 czerwca 2013 r.

Dokument dostępny na: <http://strategia2025.warmia.mazury.pl/> w zakładce „Strategia 2025”.

Specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego wraz z przykładowymi obszarami:

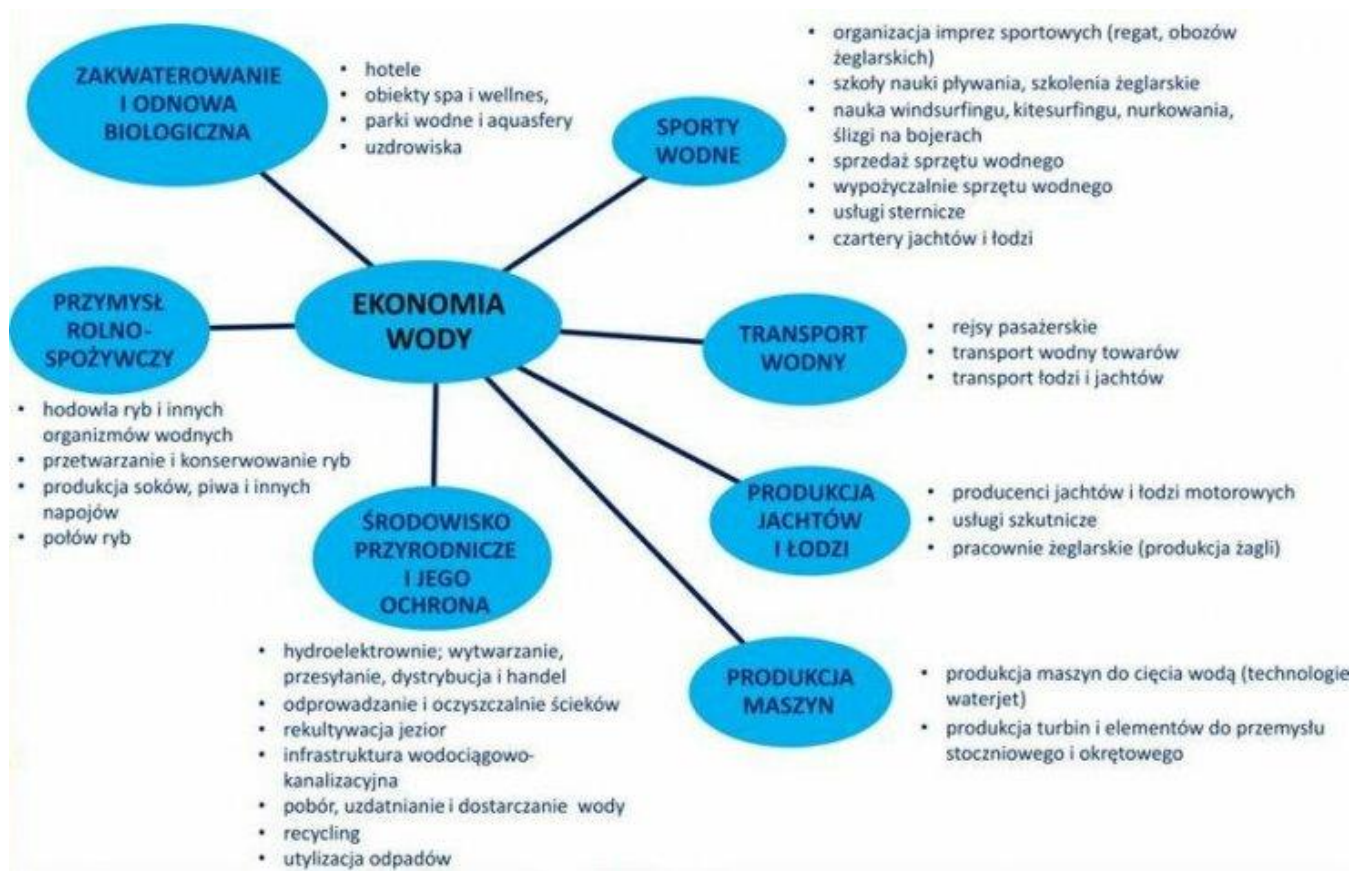
DREWNO I MEBLARSTWO

ŻYWNOŚĆ WYSOKIEJ JAKOŚCI

EKONOMIA WODY

Ponadto wskazano pięć zagadnień horyzontalnych – wspólnych dla trzech ww. specjalizacji. Poprawa sytuacji w tych obszarach determinuje efektywny rozwój podmiotów gospodarczych funkcjonujących w zidentyfikowanych regionalnych inteligentnych specjalizacjach. Są to:

- technologie informacyjno-komunikacyjne
- finansowanie
- logistyka
- targi i promocja
- bezpieczeństwo.

2.2 Debata ze środowiskiem gospodarczym

Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej odnoszącymi się do metodologii określania inteligentnych specjalizacji, proces ten winien być silnie ukierunkowany na potrzeby regionalnych firm. Niezbędne jest więc zaangażowanie w szczególności podmiotów rynkowych funkcjonujących w regionie. Tak zdefiniowana optyka uwzględnia zarówno interes jednostek (pojedynczych przedsiębiorstw), ich stowarzyszeń, klastrów, jak i innych podmiotów mogących przyczynić się do rozwoju nowych produktów i usług o charakterze innowacyjnym lub w inny sposób poprawić konkurencyjność firm na rynku (instytucje B+R, instytucje otoczenia biznesu, administracja regionalna i lokalna).

Planowanie strategiczne rozwoju regionu odbywa się zawsze z udziałem jego mieszkańców. Propozycje zapisów *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego* również podlegały konsultacjom społecznym (zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie województwa* oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*). Proces ten objął następujące grupy podmiotów:

- regionalne oddziały urzędów i instytucji krajowych
- urzędy i instytucje regionalne
- jednostki samorządu terytorialnego,
- samorządy ościennych województw
- samorząd gospodarczy i zawodowy
- środowiska naukowe i akademickie,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje otoczenia biznesu,
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska naturalnego,
- przedsiębiorców, w tym podmioty ekonomii społecznej,

Niemniej jednak wyzwania związane z określeniem specjalizacji stały się kluczowym kryterium sukcesu dla planowania strategicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w części dot. rozwoju innowacyjnego województwa. Dlatego też obok wspomnianych konsultacji społecznych, przeprowadzono debaty ze środowiskiem biznesowym, poprzedzone diagnozą potrzeb, oczekiwań, wyzwań przedsiębiorców analizą danych zastanych.

Proces ten składał się z następujących elementów:

1. Analiza danych zastanych (desk research)
2. Analiza CATI wśród przedsiębiorstw i instytucji B+R
3. Wywiady indywidualne z przedstawicielami firm, instytucji B+R i instytucji otoczenia biznesu (klastry, izby) działających w poszczególnych specjalizacjach
4. Debaty z podmiotami funkcjonującym w obszarach wstępnie nakreślonych specjalizacji
5. Panel ekspertów
6. Definiowanie wniosków i rekomendacji

Przeprowadzone trzy edycje debat podzielonych tematycznie wg wstępnie nakreślonych obszarów specjalizacji województwa:

- a) z podmiotami funkcjonującymi w obszarze specjalizacji Drewno i Meblarstwo (Elbląg, 27 marca 2013r.)
- b) z podmiotami funkcjonującymi w obszarze specjalizacji Żywność wysokiej jakości (Olsztyn, 4 kwietnia 2013r.)
- c) z podmiotami funkcjonującymi w obszarze specjalizacji Ekonomia Wody (Ostróda, 22 kwietnia 2013r.)

Dyskusje toczyły się wokół następujących tematów:

- Specjalizacja i jej charakterystyka
- Rynek i internacjonalizacja
- Wsparcie ze strony sektora B+R, mechanizmy współpracy, niezbędne technologie
- Klastry, sieci i łańcuchy wartości
- Działalność projektowa

W wyniku opisanego powyżej cyklu debat osiągnięto konsensus wobec faktycznych przewag konkurencyjnych regionu i tym samym wypracowano ostateczny obraz inteligentnych specjalizacji regionalnych. Uczestnicy spotkań osiągnęli porozumienie odnośnie niezbędnych kierunków rozwoju

konkurencyjności regionu. Wskazano najważniejsze potrzeby i wyzwania przedsiębiorstw i instytucji dla efektywnego rozwoju poszczególnych specjalizacji. Dużą uwagę poświęcono zasobom ludzkim – zapotrzebowaniu na średnio wykwalifikowanych pracowników (po szkołach zawodowych), dostępność wiedzy i edukacji w poszczególnych zawodach. Podkreślano także kwestie horyzontalne – obejmujące szeroko pojęty rozwój infrastruktury (drogi), ochrony środowiska, energetyki – jako elementów wpływających na warunki prowadzenia działalności gospodarczej w regionie.

Elementem debaty było również zorganizowanie Panelu doradców, w którym udział wzięło 6 osób: reprezentujących sektor nauki, samorząd, i doradcy branżowi. Podjęto próbę określenia priorytetowych inicjatyw związanych z rozwojem specjalizacji oraz kierunków koncentracji interwencji celem uzyskania pierwszych pozytywnych zmian w rozwoju specjalizacji. Ustalenia Panelu doradców pozwoliły na zakończenie prac merytorycznych we wskazanych obszarach dyskusji oraz doprecyzowanie działań ukierunkowanych na rozwój poszczególnych specjalizacji.

Zamykającym proces konsultacji etapem było posiedzenie Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego (skład instytucjonalny RKS ds. RSI – *Załącznik 1*), podczas którego uczestnicy podsumowali efekty debaty ze środowiskiem gospodarczym. Dyskutowano także o kluczowych wyzwaniach i problemach specjalizacji wynikających z analizy jakościowej.

Wypracowane podczas wszystkich omówionych spotkań rekomendacje zostały wykorzystane do udoskonalenia zapisów *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego* w części dotyczącej inteligentnych specjalizacji.

Podsumowaniem omówionych w niniejszym podrozdziale działań jest ***Raport z konsultacji inteligentnych specjalizacji zdefiniowanych w trakcie aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020.***

2.3 Inne działania podejmowane w procesie definiowania inteligentnych specjalizacji

Oprócz konsultacji społecznych oraz debaty ze środowiskiem gospodarczym opisanych w poprzednim rozdziale, równolegle prowadzono także inne działania:

1. Uczestnictwo w pracach Platformy S3 (utworzonej przez Komisję Europejską organizacji wspierającej regiony w procesie wyboru inteligentnych specjalizacji), w tym udział w warsztatach:
  - na temat budowania regionalnych strategii inteligentnych specjalizacji, podczas których prezentowane były doświadczenia innych regionów (tzw. peer-review) (2 spotkania)
  - na temat monitorowania strategii inteligentnych specjalizacji (1 spotkanie)
2. Uczestnictwo w pracach prowadzonych przez Bank Światowy na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (obecnie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju) mających na celu koordynację prac nad inteligentnymi specjalizacjami na szczeblu regionalnym i krajowym.
3. Organizacja dwóch spotkań Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności na temat identyfikacji regionalnych inteligentnych specjalizacji (w tym w ramach projektu „Narodowy Program Foresight – wdrożenie wyników” realizowanego na zlecenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego).
4. Uczestnictwo w pracach Regionalnego Forum Inteligentnych Specjalizacji utworzonego przy Zespole ds. europejskiej i krajowej polityki strukturalnej Konwentu Marszałków

5. Uczestnictwo w wizycie studyjnej dotyczącej doświadczeń europejskich regionów w zakresie definiowania inteligentnych specjalizacji (Sewilla), w tym przygotowanie i przedstawienie prezentacji nt. procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji

3. INTELIGENTNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W PROJEKCIE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2014-2020

Identyfikacja inteligentnych specjalizacji wskazała priorytetowe obszary zainteresowania władz regionalnych w polityce innowacyjności i przedsiębiorczości a tym samym wyznaczyła kierunki inwestowania środków unijnych w latach 2014-2020. Zdiagnozowane potrzeby, wyzwania i możliwości znalazły odzwierciedlenie w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 – głównym instrumencie wdrażania *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego*. Realizacja Celu Tematycznego 1 w całości skupiać się będzie na rozwoju inteligentnych specjalizacji, natomiast preferencje dla przedsięwzięć, które będą wpływały na ich rozwój zaplanowano także w innych celach tematycznych, w szczególności CT 3.

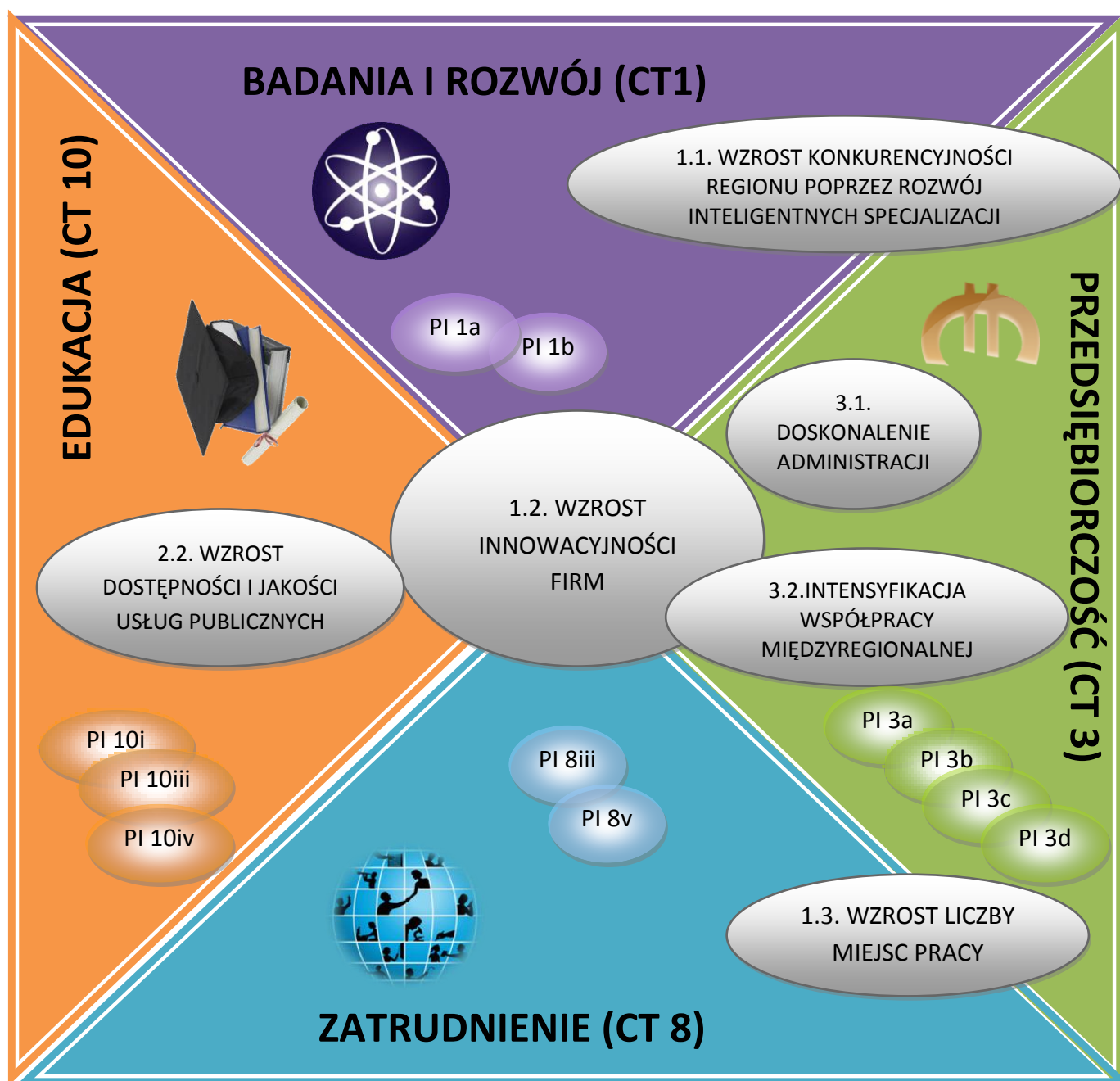
Podczas projektowania wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 podjęto decyzję o połączeniu dwóch celów tematycznych (CT 1 i CT 3) w jedną oś priorytetową „Inteligentna gospodarka Warmii Mazur”, celem podkreślenia, iż wszystkie działania podejmowane w ramach priorytetów inwestycyjnych tych dwóch celów służyć będą podniesieniu konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji oraz wzrost innowacyjności firm. Zgodnie z zapisami Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 *„Proces przedsiębiorczego odkrywania w ramach inteligentnych specjalizacji będzie kontynuowany dzięki realizacji RPO, gdyż aktywność podmiotów rynkowych funkcjonujących w obrębie każdej z nich wykaże faktyczny potencjał poszczególnych pól działalności wyodrębnionych w specjalizacjach”*. Należy podkreślić, iż nie oznacza to, że wsparcie zostanie skierowane do wszystkich podmiotów funkcjonujących w powiązaniu ze specjalizacjami – np. znaczna liczba przedsiębiorstw, których działalność wpisuje się w zakres specjalizacji „żywność wysokiej jakości” objęta zostanie Wspólną Polityką Rolną.

Pamiętając, iż uczynienie specjalizacji gospodarczych województwa „inteligentnymi” wymaga innowacyjności opartej na wynikach prac badawczo-rozwojowych w ramach osi „Inteligentna gospodarka Warmii Mazur” obok wsparcia samych przedsiębiorstw zadbano również o zapewnienie im profesjonalnego i skutecznego otoczenia – od odpowiednio przygotowanej nowoczesnej bazy badawczo-rozwojowej po wyspecjalizowane instytucje otoczenia biznesu.

Ponadto rozwój inteligentnej gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego będzie opierać się nie tylko o zasoby materialne, ale także o kapitał ludzki. Przedsięwzięciom podejmowanym w ramach celów tematycznych 1 i 3 towarzyszyć będą działania na rzecz rozwoju kompetencji, umiejętności i kwalifikacji pracowników. Stąd, w ramach realizacji celu tematycznego 10 założono, iż wszelkie inwestycje w szkolnictwo zawodowe, wyższe oraz wyższe zawodowe realizowane będą w obrębie inteligentnych specjalizacji gospodarczych województwa. Analogicznie przedsięwzięcia na potrzeby regionalnego rynku pracy w ramach celu tematycznego 8 obejmować będą m.in. inteligentne specjalizacje określone w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2025*.

Należy podkreślić, że identyfikowanie inteligentnych specjalizacji jest procesem ciągłym z uwagi na konieczność dostosowania wsparcia do zmieniających się warunków gospodarczych i technologiczno-naukowych. System monitorowania IS oraz ich weryfikacji i prognozowania trendów w obszarze badań, rozwoju i innowacji zapewni możliwość obserwowania pojawiających się nowych obszarów, potencjalnych nowych specjalizacji. Monitoring i ewaluacja specjalizacji w trakcie realizacji Programu pozwoli na ewentualną reakcję i skierowanie interwencji w nowe dziedziny zgodnie z przyjętą strategią inteligentnej specjalizacji i wykorzystaniem mechanizmu przedsiębiorczego odkrywania.

Rysunek 3. Odniesienie celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych RPO WiM 2014-2020 do celów operacyjnych Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020

4. DALSZE KROKI

Mając świadomość, iż inteligentne specjalizacje to proces, który nie kończy się wraz z ich określeniem w dokumencie strategicznym, ani opracowaniem narzędzi ich wdrażania w programie operacyjnym, przewidziano dalsze kroki zmierzające do wypracowania mechanizmu wdrażania, monitorowania oraz zarządzania specjalizacjami w dłuższym okresie czasu. Województwo warmińsko-mazurskie planuje pogłębioną identyfikację potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego oraz jego oceny pod kątem gotowości przedsiębiorstw do absorpcji publicznych środków w ramach planowanych w okresie 2015-2020 instrumentów wsparcia. *Badanie potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego* rozpocznie się w 2014 roku i zakończy w lipcu 2015 roku. Wybrany został już Wykonawca badania.

Badanie ma na celu:

- 1 Określenie potencjału gospodarczego, innowacyjnego (w tym technologicznego) i ludzkiego w ramach specjalizacji.
- 2 Określenie specyficznych potrzeb rozwojowych podmiotów (przedsiębiorstwa, jednostki naukowe) działających w ramach specjalizacji.
- 3 Ocena poziomu gotowości przedsiębiorstw/jednostek naukowych do absorpcji środków publicznych w ramach planowanych w okresie 2015-2020 instrumentów wsparcia przewidzianych w zakresie celu tematycznego 1. „Zwiększenie nakładów na badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje” oraz celu tematycznego 3. „Wzmacnianie konkurencyjności MŚP”.
- 4 Zidentyfikowanie istniejących i potencjalnych form współpracy gospodarczej i naukowo-gospodarczej oraz ich zakresu w kontekście rozwoju specjalizacji.
- 5 Ocena siły powiązań kooperacyjnych (w ramach klastrów i innych form współpracy przedsiębiorstw) pod kątem realizacji przyszłych projektów rozwojowych (biznesowych i badawczo-rozwojowych) wspieranych środkami publicznymi przewidzianymi na lata 2015-2020 przewidzianych w zakresie celu tematycznego 1. „Zwiększenie nakładów na badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje” oraz celu tematycznego 3. „Wzmacnianie konkurencyjności MŚP” europejskiej polityki spójności.
- 6 Pogłębienie analizy SWOT w ujęciu gospodarczym, społecznym, innowacyjnym i przestrzennym dla każdej ze specjalizacji wraz z wytypowaniem wyzwań wynikających z tej analizy.
- 7 Zidentyfikowanie i wypracowanie propozycji wsparcia wdrażania i zarządzania dla każdej ze specjalizacji.
- 8 Przygotowanie, z wykorzystaniem doświadczeń uzyskanych podczas realizacji badania, metodyki przyszłego monitorowania i weryfikacji procesów rozwojowych w każdej ze specjalizacji, kompatybilnej z obecnie funkcjonującym systemem monitorowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego.
- 9 Opracowanie, z wykorzystaniem doświadczeń uzyskanych podczas realizacji badania, metodyki prognozowania trendów w obszarze badań, rozwoju i innowacji w każdej ze specjalizacji.

10 Przygotowanie rekomendacji wraz z określeniem potencjalnych scenariuszy i kierunków rozwoju każdej specjalizacji w świetle uwarunkowań gospodarczych, technologicznych, społecznych, infrastrukturalnych i prawnych.

Wyniki oraz wnioski wypływające z badania zostaną wykorzystane na etapie opracowywania założeń wdrożeniowych Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014-2020 oraz na potrzeby kontynuacji procesu przedsiębiorczego odkrywania.

Podjęto także współpracę z ekspertem Komisji Europejskiej, który dokonał oceny działań zrealizowanych dotychczas w regionie w celu spełnienia warunku ex ante dla 1 celu tematycznego. Rekomendacje przedstawione w raporcie eksperta (i omówione z przedstawicielami KE podczas spotkania bilateralnego) posłużyły planowaniu kolejnych etapów procesu inteligentnych specjalizacji.

*Zakłada się, że głównym narzędziem realizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego a tym, samym wsparcia inteligentnych specjalizacji, jest Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020. W Programie przewidziano środki na działania mające wpływ na rozwój specjalizacji w najbliższych latach. Niemniej jednak po akceptacji przez Komisję Europejską regionalnych i krajowych programów operacyjnych oraz zakończeniu realizacji *Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego*" dokonany zostanie przegląd i pogłębienie informacji o środkach finansowych możliwych do pozyskania ze źródeł publicznych i prywatnych na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.*

Szczegółowy plan działań spełnienia warunku ex ante dla CT 1 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2. PLAN DZIAŁAŃ DLA PROCESU INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Lp	Zadanie/ Problem	Działanie	Sposób Realizacji	Termin	Instytucja odpowiedzialna	Rezultat
PROCES IDENTYFIKACJI						
1.	Rewizja procesu inteligentnych specjalizacji pod kątem wypełnienia warunków ex ante dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 – współpraca z ekspertem Komisji Europejskiej. Omówienie działań zrealizowanych i planowanych do realizacji przez Samorząd Województwa w obrębie procesu definiowania inteligentnych specjalizacji.	Na prośbę regionu proces identyfikacji inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego poddany został weryfikacji oraz ocenie ze strony eksperta KE. Ekspert dokonał analizy przeprowadzonych dotychczas działań na podstawie dokumentów strategicznych i projektów dokumentów programowych oraz spotkań z przedstawicielami środowisk biznesowych, naukowych, czego wynikiem było przekazanie samorządowi rekomendacji odnośnie dalszych niezbędnych prac. Wyniki współpracy z ekspertem (omówione podczas spotkania bilateralnego z przedstawicielami KE) stanowiły punkt wyjścia do kontynuacji/ weryfikacji i korekty procesu inteligentnych specjalizacji.	Spotkania, weryfikacja dokumentacji, omówienie uwag i rekomendacji	31 grudnia 2014	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Raport eksperta Komisji Europejskiej z oceny procesu IS
2.	Pogłębienie warstwy analitycznej: 1. Określenie potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarach IS (m.in. analiza struktury przedsiębiorstw, koncentracja geograficzna, wartości sprzedaży, nakłady inwestycyjne, poziom zatrudnienia, liczby i jakości naukowych jednostek, a także	Celem pogłębienia warstwy diagnostycznej w sferze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego rozpoczęto realizację <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.</i> Badaniem objęte zostaną	Badanie zostało zlecone wykonawcy zewnętrznemu w trybie zamówienia publicznego. Metodyka badania uwzględniać będzie takie techniki badawcze jak: ✓ analizę danych zastanych (tzw. desk research). Kryterium doboru źródeł będzie umożliwienie	Do 1 czerwca 2015 - przeprowadzenie badań Do 31 lipca 2015 – opracowanie raportów	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Raport z przeprowadzonych badań wraz z analizą i rekomendacjami dla każdej ze specjalizacji (łącznie 3 raporty) Metodologia powtarzalnego / ciągłego monitorowania

Lp	Zadanie/ Problem	Działanie	Sposób Realizacji	Termin	Instytucja odpowiedzialna	Rezultat
	<p>nastrojów i aspiracji podmiotów), w tym także pogłębienie analizy SWOT dla każdej ze specjalizacji.</p> <p>2. Zidentyfikowanie istniejących i potencjalnych form współpracy gospodarczej i naukowo-gospodarczej (na linii przedsiębiorstwo-przedsiębiorstwo, nauka-nauka, przedsiębiorstwo-nauka) oraz ich zakresu w kontekście rozwoju danej specjalizacji w tym także analiza klastrów (potencjalnych i funkcjonujących) w IS w regionie.</p> <p>3. Analiza wąskich gardeł (elementów ograniczających skuteczność wdrażanej polityki).</p> <p>4. Ocena poziomu gotowości przedsiębiorstw/jednostek naukowych do absorpcji środków publicznych w ramach planowanych w okresie 2015-2020 instrumentów wsparcia CT1 i CT3 w tym diagnoza wykorzystania publicznych instrumentów wsparcia na inwestycje i działania badawczo-rozwojowe dostępne w latach 2007-2013, a także poziomu świadomości w zakresie nowych instrumentów i gotowości do skorzystania z nich przez klastry i innego rodzaju grupy przedsiębiorstw.</p> <p>5. Określenie specyficznych potrzeb sektorów. Pogłębienie wiedzy na temat zasobów naukowych, dostępnej wiedzy i technologii</p>	<p>przedsiębiorstwa oraz instytucje działające na rzecz danej specjalizacji: jednostki naukowe, badawcze, instytucje otoczenia biznesu oraz grupy przedsiębiorstw funkcjonujące w formie klastrów, sieci, stowarzyszeń.</p>	<p>analizy porównawczej z pozostałymi województwami w kraju oraz innymi regionami w UE, a także porównanie w czasie zmian wartości wskaźników.</p> <p>✓ wywiady telefoniczne (CATI) z przedsiębiorstwami (min. 170 wywiadów dla każdej z 3 inteligentnych specjalizacji)</p> <p>✓ indywidualne wywiady pogłębione (IDI) przeprowadzone w przedsiębiorstwach, jednostkach naukowych oraz instytucjach otoczenia biznesu (min. 55 dla każdej z trzech inteligentnych specjalizacji)</p> <p>✓ wywiady fokusowe (FGI) - dla każdej ze specjalizacji do 4 spotkań z udziałem min. 10 osób z 10 różnych podmiotów</p> <p>✓ cykl warsztatów (4 spotkania z udziałem co najmniej 30 uczestników z 20 różnych podmiotów dla każdej inteligentnej specjalizacji) obejmujący zagadnienia jak: potencjał inteligentnej specjalizacji, perspektywy rozwoju inteligentnej specjalizacji, instrumenty wsparcia rozwoju inteligentnej specjalizacji</p>			<p>zmian zachodzących w obszarach zidentyfikowanych IS</p>

Lp	Zadanie/ Problem	Działanie	Sposób Realizacji	Termin	Instytucja odpowiedzialna	Rezultat
ZARZĄDZANIE INTELIGENTNYM SPECJALIZACJAMI						
3.	Opracowanie systemu zarządzania inteligentnymi specjalizacjami, w tym identyfikacja liderów specjalizacji	Do pogłębienia procesu „przedsiębiorczego odkrywania” i zapewnienia właściwego zarządzania IS (w tym identyfikacji liderów IS) wykorzystane zostaną m.in. wyniki <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.</i>	W ramach badania przyjęte zostaną kryteria identyfikacji liderów (m.in. otwartość przedsiębiorstw na współpracę, wspólna realizacja projektów, szczególnie z jednostkami naukowymi, członkostwo w klastrach i innych stowarzyszenia przedsiębiorców).	Do 1 czerwca 2015 - przeprowadzenie badań Do 31 lipca 2015 – opracowanie raportów	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Raport z przeprowadzonych badań wraz z analizą i rekomendacjami dla każdej ze specjalizacji (łącznie 3 raporty)
8.	Komunikacja inteligentnych specjalizacji	Ustanowienie stałego systemu komunikacji strategii inteligentnych specjalizacji, wyników monitorowania, zmian. W ramach <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego</i> planowane jest m.in. <ul style="list-style-type: none"> • Określenie kanałów i metod komunikacji, które powinny być stosowane w przypadku informowania o instrumentach wsparcia danej specjalizacji • Opracowanie metodyki przekazywania informacji o trendach w obszarach badań, rozwoju i innowacji poszczególnym grupom docelowym w każdej z inteligentnych specjalizacji. 	Na podstawie badań fokusowych oraz warsztatów przeprowadzonych z przedstawicielami każdej z inteligentnych specjalizacji wypracowany zostanie m.in. katalog kanałów komunikacji odpowiedni do poszczególnych grup odbiorców (m.in. mikro i małych firm, dużych firm, przedsiębiorstw produkcyjnych, uczelni, jst).	31 lipca 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Raport „ <i>Zarządzanie i monitoring inteligentnych specjalizacji w województwie warmińsko-mazurskim</i> ”
	Zapewnienie Policy mix	Cykliczne spotkania Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Regionalnej	Organizacja spotkań	31 grudnia 2020	Zarząd Województwa	Protokoły z posiedzeń Regionalnego Komitetu

Lp	Zadanie/ Problem	Działanie	Sposób Realizacji	Termin	Instytucja odpowiedzialna	Rezultat
9.		Strategii Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego			Warmińsko-Mazurskiego	Sterującego ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności
10.	Zapewnienie ciągłości procesu przedsiębiorczego odkrywania	<p>Utrzymanie roli i zadań RKS ds. RSI w kreowaniu polityki innowacyjnej regionu, w tym wpływu na kształtowanie instrumentów wsparcia.</p> <p>Poszerzenie mechanizmu konsultacji ze środowiskiem naukowym i biznesowym kierunków wsparcia inteligentnych specjalizacji (w tym omówienie wyników monitorowania IS, wypracowywanie rekomendacji)</p>	Organizacja spotkań	31 grudnia 2020	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Protokoły z posiedzeń Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności, Protokoły z pozostałych spotkań.
11.	Uzupełnienie ram finansowych wsparcia rozwoju inteligentnych specjalizacji	Weryfikacja ram finansowych na podstawie dostępnych źródeł finansowania środkami publicznymi i prywatnymi (po akceptacji przez Komisję Europejską regionalnych i krajowych programów operacyjnych oraz zakończeniu realizacji <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego</i> ”, w ramach którego oceniona zostanie gotowość podmiotów gospodarczych i ich możliwość absorpcji środków).	Zadanie zostanie zlecone zewnętrznemu wykonawcy do realizacji w formie opracowania.	30 września 2015	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Opracowanie „ <i>Ramy finansowe wsparcia rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego</i> ”
12.	Zapobieganie duplikacji, fragmentacji i limitacji obszarów wsparcia	Uczestnictwo w Regionalnym Forum Inteligentnych Specjalizacji oraz spotkaniach organizowanych przez odpowiednie resorty mających na celu koordynację procesu inteligentnych specjalizacji na szczeblu krajowym i regionalnym	Udział pracowników Departamentu Polityki Regionalnej	31 grudnia 2020	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Wspólnie wypracowane stanowiska RFIS i raporty z wyjazdów służbowych.

Lp	Zadanie/ Problem	Działanie	Sposób Realizacji	Termin	Instytucja odpowiedzialna	Rezultat
13.	Brak systemu monitorowania i oceny, zapewnienie elastyczności inteligentnych specjalizacji oraz metodyki prognozowania trendów	<p>Realizacja <i>"Badanie potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego"</i>, którego celem jest m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie metodyki przyszłego monitorowania i weryfikacji procesów rozwojowych w każdej ze specjalizacji, kompatybilnej z obecnie funkcjonującym systemem monitorowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego oraz metodologią opracowaną na poziomie krajowym. Opracowanie metodyki prognozowania trendów w obszarze badań, rozwoju i innowacji w każdej ze specjalizacji. Przygotowanie rekomendacji wraz z określeniem potencjalnych scenariuszy i kierunków rozwoju każdej specjalizacji w świetle jego uwarunkowań gospodarczych, technologicznych, społecznych, infrastrukturalnych i prawnych. <p>Utworzenie systemu monitorowania, w tym listy wskaźników i ich wartości docelowych dla inteligentnych specjalizacji, pozwalających na monitorowanie inteligentnych specjalizacji oraz wyłaniających się nisz o potencjale tworzenia przewag</p>	Zadanie zostanie wykonane przez pracowników Departamentu Polityki Regionalnej przy współpracy z ekspertem zewnętrznym wyłonionym w trybie zamówienia publicznego oraz realizatorem <i>„Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego”</i>	31 grudnia 2015	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Raport <i>„Zarządzanie i monitoring inteligentnych specjalizacji w województwie warmińsko-mazurskim”</i> oraz ustanowiona na podstawie raportu Metodologia monitorowania wraz z listą wskaźników.

Lp	Zadanie/ Problem	Działanie	Sposób Realizacji	Termin	Instytucja odpowiedzialna	Rezultat
		<p>konkurencyjnych dla regionu. System będzie spójny z metodologią monitorowania IS na poziomie krajowym.</p> <p>Udział w pracach koordynowanych przez MliR mających na celu wypracowanie wspólnej koncepcji/ założeń monitorowania specjalizacji na szczeblu krajowym i regionalnym.</p>				